

Секція 2. Актуальні питання обліку окремих об'єктів та проблеми впровадження міжнародних стандартів обліку і фінансової звітності.

УДК 657.421:[006.032+006.034]

Коваль Н.І., к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу
Вінницького національного аграрного університету
Сулова І.Ю., магістр
Вінницького національного аграрного університету

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗГІДНО НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Основні засоби формують матеріально-технічну базу підприємства. Від правильного та раціонального обліку та їх амортизації залежить процес їх відтворення, поповнення, оновлення та в кінцевому рахунку – забезпеченість підприємства конкурентоспроможними, сучасними засобами праці. В зв'язку з цим, зростає роль і значення обліку основних засобів як найважливіших функцій управління підприємствами.

З погляду економічної категорії, основні засоби – це частина постійного виробничого капіталу, яка виступає у формі засобів праці та поступово, протягом багатьох виробничих циклів, переносить свою вартість на виготовлений продукт.

На теренах України діють підприємства різних галузей та форм власності, розмірів та обсягів діяльності, але їх бухгалтерів об'єднує спільний факт – наявність основних засобів, що потребують грамотного обліку, тому необхідно адаптувати національну систему обліку до міжнародних вимог [2].

Організація будь-якої підприємницької діяльності потребує наявності засобів праці, вагому частину яких складають саме основні засоби. Вони є основною складовою балансу і значно впливають на фінансовий результат діяльності підприємства, являють собою одні із найважливіших об'єктів бухгалтерського обліку, які вимагають контролю за своїм рухом, організацією синтетичного і аналітичного обліку, процесом документування, визначенням амортизації, проведенням ремонту, модернізації, оновлення застарілих і технічно недосконалих об'єктів.

Незважаючи на те, що основні засоби як економічна категорія використовуються досить часто, питання щодо розкриття їх обліку та амортизації в сучасних умовах господарювання набуває все більшого значення та розглядається в працях таких вчених, як: Г. Аніщенко, Ю.А. Бабаєв, Н.Д. Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, М.Я. Дем'яненко, Г. Кірейцев, С.В. Мочерний, В.Я. Савченко, С.К. Черненко та інші.

Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» основними засобами визначаються – матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [3].

Відповідно до МСБО 16 основні засоби – це матеріальні об'єкти, які утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей, а також використовуватимуться протягом більше одного періоду [1].

На сучасному етапі розвитку економіки зростає значення амортизаційного джерела відновлення основних засобів, що зумовлено впливом науково-технічного

прогресу, змінами у формуванні структури капітальних вкладень, прискоренням морального зношення, переглядом норм амортизаційних відрахувань, розширенням прав підприємств у розрахунку сум амортизації [5].

Також, як відомо, амортизація активу починається з моменту, коли актив можна використати за призначенням. Відповідно до МСБО 16 ремонт або ж будь-яке технічне обслуговування активу не відміняє необхідності амортизації такого основного засобу. Національні ж стандарти, на відміну від міжнародних, не припиняють амортизації подібних активів на період реконструкції, ремонту чи модернізації [4].

Існують неоднозначні питання порядку нарахування амортизації, що визначені в П(С)БО 7 «Основні засоби». У пункті 29 вказано, що амортизація розпочинається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. Однак, у цьому твердженні було б доцільніше визначити необхідність її нарахування після місяця, в якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію, що документально підтверджується Актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів. Тобто виникає неоднозначність трактування початку нарахування амортизації, якщо об'єкт основних засобів не потребує монтажу [3].

Також в П(С)БО 7 не вказується про можливість нарахування амортизації окремих частин об'єктів основних засобів, якщо вони мають різний термін експлуатації. Доцільно було б зробити реальною таку можливість, особливо якщо термін використання окремих суттєвих частин об'єкта відрізняється від терміну експлуатації основного засобу.

Як показує практика, суб'єкти господарювання не приділяють належної уваги оцінці основних засобів. Аналіз даних обліку сільськогосподарських підприємств, опитування керівників і бухгалтерів свідчать, що переоцінка основних засобів здійснюється лише у двох випадках: при створенні підприємства та на вимогу банків при передачі майна під заставу. Але входження України до світового економічного простору, необхідність залучення в сільське господарство іноземних інвестицій та інвестицій з інших галузей національної економіки зумовлюють необхідність постійної переоцінки основних засобів [5].

Для обліку витрат на ремонт об'єктів основних засобів при складанні кореспонденції в дебеті використовують рахунки дев'ятого класу, залежно від призначення основних засобів (чи то основні засоби загальновиробничого призначення, чи то адміністративного). Доцільним було б ввести до Плану рахунків окремих синтетичний рахунок для відображення даних витрат із субрахунками поточного та капітального ремонтів. Цей рахунок повинен бути активним і калькуляційним, де по дебету слід відображати всі витрати на ремонт основних засобів, а з кредиту рахунка списувати витрати закінчених ремонтів на витрати звітного періоду. Залишком на рахунку будуть суми по незавершеним поточним та капітальним ремонтам [2].

Отже, провівши дослідження можемо стверджувати, що між вітчизняними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку існують ряд спільних ознак. Але у питаннях оцінки, переоцінки основних засобів, визнання їх первісної вартості, амортизації та вибуття є вагомі відмінності. Відмінні риси між П(С)БО 7 та МСБО 16 можна пояснити тим, що міжнародний обліковий стандарт носить загальний рекомендаційний характер та не враховує національних особливостей ведення бухгалтерського обліку. Тому необхідно узгодити критерії визнання основних засобів та склад їх об'єктів у П(С)БО 7 з МСБО 16, передбачити в П(С)БО 7 такі методи нарахування амортизації основних засобів, які включено в МСБО 16 та чітко сформулювати в П(С)БО 7 дії при списанні суми дооцінки об'єкта на нерозподілений прибуток.

Запропоновані шляхи дозволять гармонізувати вітчизняний облік основних засобів відповідно до міжнародних стандартів та зменшити невідповідності та проблемні питання з бухгалтерського обліку основних засобів.

Література

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]/ Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу:http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014
2. Пирець Н.М. Порівняльний аналіз національних стандартів обліку основних засобів/ Н.М. Пирець, Ю.А. Псюк// [Електронний ресурс]: режим доступу – http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 зі змінами та доповненнями.
4. В.І. Попович Облік основних засобів: порівняльний аналіз МСБО та П(С)БО/ В.І. Попович// [Електронний ресурс]: режим доступу – <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream>
5. Прохорова В.О. Основні проблемні питання обліку основних засобів та шляхи їх вирішення/ В.О. Прохорова// [Електронний ресурс]: режим доступу – <http://vsau.vin.ua/repository/>

Коваль Наталія Іванівна, к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу Вінницького національного аграрного університету

Поштова адреса: м. Вінниця, вул. Космонавтів 77 кв. 78., індекс 21000

Телефон/Факс 0977513350

E-mail Natkov@i.ua